

Hr Marek Reinaas
Esimees
Majanduskomisjon
Riigikogu
Lossi plats 1a
15165 TALLINN

29. september 2025 nr 5.1-1/36-1

Arvamus planeerimisseaduse ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse (683SE) kohta

Pöördume Teie poole seoses planeerimisseaduse ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (683SE), kuna peame väga oluliseks sidetaristu väljatoomist planeerimisseaduses ühe sõnaselgelt nimetatud tehnovõrguna. Kahjuks kogevad sideettevõtted ja ka tarbijad endiselt igapäevases praktikas, et sidetaristut kiputakse muude taristute ning tehnovõrkude kõrval ära unustatama. Sidetaristule hiljem asukoha leidmine osutub aga väga keeruliseks.

Riigikogu majanduskomisjoni menetluses on ka ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (655SE), mille vastuvõtmisel peab igas uues või põhjalikult uuendatavas kortermajas olema kiire interneti ühenduse jaoks vajalik taristu juba ette nähtud. Eelnõust 655SE ei piisa selleks, et sideteenuseid neis majades ka tarbida saaks – sideühendus peab majani kuskilt jõudma ning just nimelt selleks on vaja sidetaristuga arvestamist toetavad muudatused sisse viia ka planeerimisseadusesse (PlanS).

Palume Riigikogu toetust allolevatele planeerimisseaduse ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi: eelnõu) muutmise ettepanekutele, mis hõlbustavad sideühenduste rajamist ning seeläbi aitavad tagada kvaliteetset sideteenust kõigile Eesti elanikele ja ettevõtetele:

- 1. Lisada planeerimisseadusesse tehnovõrkude ja rajatiste mõiste, mis sisaldab sõnaselgelt sidetaristut.**

Selleks täiendada eelnõuga PlanS § 6 punktiga 18 järgmises sõnastuses:

„(18) tehnovõrgud ja -rajatised asjaõigusseaduse § 158 lõige 1 tähenduses, milleks on elektri-, vee-, kanalisatsiooni-, kütte-, gaasi- ja sidetaristu ning surveseadmestik.“

Kui teise seaduse definitsiooni kordamine ei ole sobiv, siis teeme ettepaneku viidata eelnõus, et tehnovõrgud ja – rajatised on asjaõigusseaduse § 158 lõige 1 tähenduses.

Põhjendus:

Selleks, et tehnovõrke- ja rajatise planeerimisel ära ei unustataks, on vajalik, et tehnovõrgud oleksid kõik PlanS-is välja toodud ja üles loetletud juba mõistete peatükis. Nende mõiste peab olema seotud asjaõigusseaduses toodud definitsiooniga ehk hõlmama selgelt kõiki tehnovõrkude ja -rajatiste liike: elektri-, vee-, kanalisatsiooni-, kütte-, gaasi- ja sidetaristu ning surveseadmestik. Praegu on tehnovõrgud ja rajatised PlanS-is nimetatud, kuid defineerimata, mis on tekitanud praktikas olukorra, kus arvatakse, et sidevõrgud ei käi selle alla. See tähendab, et kehtiv PlanS annab eelisõiguse nendele tehnovõrkudele, mis seal on selgelt ära nimetatud, ning ülejäänud lubatakse unustada.

Eelnõu ühe eesmärgina on välja toodud, et planeerimine peab olema senisest selgem. Sidetaristuga praktikas mitteametustamise tõttu on tehnovõrkude ja rajatiste definitsioon vajalik kirjutada PlanS-is üheselt mõistetavaks. Selleks on kaks varianti: kas kopeerida asjaõigusseadusest vastav mõiste täies ulatuses või lisada PlanS-i üksnes viide asjaõigusseaduse vastavale sättele. Eelistame mõiste täies ulatuses PlanS-is esitamist, ent alternatiivina on tänasest olukorrast selgust loovam ka üksnes viitamine asjaõigusseaduse vastavale sättele.

2. Lisada planeerimisseadusesse ehitiste ühispaiknemise põhimõte.

Selleks täiendada eelnõu § 1 punktiga 8 muudetavat PlanS §-i 12 lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Planeerimisel tuleb arvestada kvaliteetse ruumi aluspõhimõtetega, võimaluse korral eelistades kaitsevööndiga ehitiste ühispaiknemist.“

Põhjendus:

Teeme ettepaneku rõhutada ehitiste ühispaiknemise olulisust PlanS-is. Hetkel on see põhimõte kirjas ainult ehituseadustikus (EhS § 70 lg 6) ning eelnõuga 655SE rakendatavas Euroopa Liidu otsekohalduvas gigabititaristu määruuses (artiklid 5 ja 6).

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) hinnangul on see põhimõte üldjoontes kaetud otstarbeka, mõistliku ja säästliku maakasutuse põhimõttega. ITL on seisukohal, et seda on vajalik eraldi rõhutada. Jah, see on oma olemuselt säästlik maakasutus, kuid selleks, et see ühispaiknemine praktikas ka levima hakkaks, on vajalik et planeerimise ja ehitamise etapid üksteist toetaks.

Praktika näitab, et kõigepealt planeeritakse tee, ehitatakse valmis ja siis planeeritakse tehnovõrgu ehitus, tee kaevatakse lahti, tehakse tehnovõrgud ja siis uuesti tee. Samal ajal oleks tegelikult mõistlik maa-alustele kaitsevööndiga ehitistele ette näha tehnovõrkude koridor planeeritava tee kaitsevööndisse.

Kui ühispaiknemise põhimõtte kirjutada selgelt seadusesse, siis suunab see planeerijad tervikpilti nägema ja sellele mõtlema ning võimaluse korral eelistama kaitsevööndiga ehitiste ühispaiknemist. Seega tegemist on muudatusega, mis aitab tõsta teadlikkust.

3. Lisada tehnovõrkude ja -rajatiste planeerimise ülesanne maakonnaplaneeringutesse.

Selleks täiendada eelnõuga PlanS §-i 56 lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„2¹) tehnovõrkude ja -rajatiste (side, elekter, vesi, kanalisatsioon, gaas, küte) üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine;“

Põhjendus:

Täna on PlanS § 56 lg 1 p 2 nimetatud maakonnaplaneeringu ülesandega transpordivõrgustik ja muu taristu, kuid järgnev loetelu riigimaanteed, raudteede jms ei jäta tõlgendusruumi, et muu taristu all võiks mõelda ka tehnovõrke ja -rajatise (eelkõige sarnaselt teedega üle maakonna piiride kulgevaid joonrajatise nagu side ja elekter). MKM on meile selgitatanud, et maakonnaplaneeringuga ei kavandata tehnovõrkude paiknemist, kuna maakonnaplaneeringu puhul on tegemist üldise planeeringuga, mille täpsusaste üldjuhul seda ei võimalda, kuid erandkorras on seda võimalik teha PlanS § 56 lg 1 p 12 ehk muude ülesannete all.

Oleme seisukohal, et tehnovõrkude ja -rajatiste arvestamine ei peaks toimuma vaid erandkorras, vaid see peaks muutuma maakonnaplaneeringu kohustuslikuks osaks.

4. Lisada tehnovõrkude ja -rajatiste planeerimise ülesanne üldplaneeringusse.

Selleks muuta eelnõuga PlanS §-i 75 lõiget 2 ja sõnastada see järgmiselt:

„(2) Üldplaneeringuga lahendatavate ülesannete otsustamisel lähtutakse kohaliku omavalitsuse üksuse ruumilistest vajadustest ja planeeringu eesmärgist. Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 3 nimetatud ülesande lahendamine on üldplaneeringu koostamisel kohustuslik.“

Põhjendus:

Oleme seisukohal, et üldplaneeringu puhul on vajalik arvestada tehnovõrkudega. Selleks tuleb lisada üldplaneeringu ühe kohustuslikult lahendatava ülesandena tehnovõrkude ja -rajatiste üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine.

Eelnõu seletuskirja lisaks 2 olevas kooskõlastustabelis viidatakse, et üldplaneeringuga kohustuslikult lahendatavate ülesannete nõudmise seadmist küll kaaluti, kuid arvestades praktikast, millest ei nähtu, et tegemist oleks probleeme tekitava küsimusega, otsustati nõue eelnõust siiski välja jätta. ITL-ina kinnitame, et praktikas on siiski probleeme.

Olukorras, kus tiheasustuses on teed ja hooned valmis ehitatud, justkui ei leidugi enam sidele kohta. Nii on ette tulnud, et sideettevõtted suunatakse kohaliku omavalitsuse poolt asfaltkattest kaugemale. Seejärel on muudetud sideprojekti puhul probleemiks, et sidetaristu on näiteks puude juurtele liiga lähedal ja tuleb projekteerida teele lähemale tagasi.

Praktika näitab, et kõige efektiivsem (nii kulu kui ka aja vaates) ja ruumisäästlikum on see, kui tehnovõrkudele ja -rajatistele on mõeldud juba planeeringu etapis ning neile on ette nähtud asukohad.

Eestis kui digiriigis peaks olema välistatud, et planeeringutes sidega ei arvestata. Ühiskonna ootus on, et nii nagu igas uues hoones peab olema elekter, nii peab iga uus hoone olema ka optilise sidevõrguga varustatud. Samuti oodatakse, et teel olles on võimalik tarbida kvaliteetset sideteenust.

Kokkuvõtteks rõhutame, et peame väga oluliseks seda, et sidetaristu väljaehitamise nõuded saavad planeerimisel kohustuslikuks elemendiks. Valmiv planeering peab teenima ka planeeritavale alale asuvate ja elavate isikute huvisid, mis praegusel hetkel ei ole parimal viisil kaitstud. Hetkel on sideteenuse osutajad vastastikku olukorraga, kus neilt oodatakse sideteenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse parendamist, kuid seaduste tasandil puuduvad instrumendid tulemuse saavutamiseks. Tänapäevane planeerimisseaduse rakendamine praktikas näitab, et sidevõrkudele ega nende jaoks vajaliku asukoha peale transpordikoridoris ei mõelda.

On oluline arvestada, et sideteenus on elutähtis teenus ning ka seetõttu tuleb sidelahenduste õigeaegne planeeringusse lisamine prioriteediks seada. Elutähtis teenus ei peaks elutähtis olema vaid sideettevõtete ja nende klientide jaoks, vaid ka riigi jaoks.

Loodame, et leiate võimaluse ITL-i ettepanekutega arvestada. Oleme valmis neid ka suuliselt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Doris Põld
Tegevjuht

Keilin Tammepärg, keilin.tammeparg@itl.ee